

PATVIRTINTA

Lazdijų mokyklos-darželio

“Kregždute” 2015 m. rugpjūčio 10 d.

direktoriaus įsakymu Nr. V1-51

**LAZDIJŲ MOKYKLOS-DARŽELIO „KREGŽDUTĖ“
POVEIKIO PRIEMONIŲ NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS
TAIKYMO SĄLYGŲ IR TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tvarkos aprašas (toliau Tvarka) parengtas vadovaujantis LR švietimo ir mokslo ministro 2012-08-28 d. įsakymu Nr.V-1268 „Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“ bei LR Vyriausybės 2002-04-02 d. nutarimu Nr. 437 „Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašas“.
2. Tvarka siekiama padėti Lazdijų mokyklos-darželio „Kregždutė“ darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių fizinį ir psichologinį saugumą.
3. Tvarka nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo mokykloje sąlygas.
4. Vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti mokykloje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, nesusijusios su mokymosi procesu: ginklai, sprogstamosios medžiagos, kvaišalai, cheminės medžiagos, degtukai, žiebtuvėliai, degiosios medžiagos, cigaretės, kortos (kiti azartiniai žaidimai), pirotechnika ir kita.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

Poveikio priemonė – mokyklos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti jam kelią.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje mokyklos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

5. Kitos Tvarkoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.
6. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovaujama Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675), Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396 (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritетinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

7. Mokyklos darbuotojas, esant Tvarkoje nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti mokyklos bendruomenės narių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:
 - 7.1. pakeisti mokinio ugdymosi vietą;
 - 7.2. iškviešti socialinį pedagogą, pavaduotoją ar mokyklos direktorių (jo įgaliotą kitą asmenį);
 - 7.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;
 - 7.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.
8. Taikant Tvarkoje numatytas poveikio priemones privalu atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.
9. Tvarkoje numatytos poveikio priemonės taikomos mokiniui tik tada, kai mokykla yra išnaudojusi visas kitas galimas priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes (pavyzdžiui, vesti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) arba bent vienu iš jų ir kitos priemonės) ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus mokyklos vidaus tvarkos taisyklių, mokinio elgesio taisyklių ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
10. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas mokyklos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.
11. Mokiniui pritaikytą poveikio priemonę ir mokyklos darbuotojo veiksmus mokinio atžvilgiu privalu fiksuoti įrašų. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys mokykloje ar jos teritorijoje vartoja/turi narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, turi
 - 11.1. nedelsdami informuoti apie tai mokyklos direktorių ar jo įgaliotą asmenį arba socialinį pedagogą;
 - 11.2. mokyklos direktorius (ar jo įgaliotas asmuo) arba socialinis pedagogas
 - 11.2.1. nedelsdami informuoja vaiko atstovus apie įtarimą, kad jis vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

- 11.2.2. informuoja vaiką, vaiko atstovus apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, teikiančias sveikatos priežiūros paslaugas;
- 11.2.3. informuoja vaiką, vaiko atstovus apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą.
- 11.3. mokyklos pedagoginiai darbuotojai, įtarę, kad mokyklą lankantis mokinys mokyklos teritorijoje yra apsinuodijęs narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus:
 - 11.3.1. suteikia mokiniui pirmąją pagalbą;
 - 11.3.2. nedelsdami organizuoja mokinio pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, o kai reikia skubios medicinos pagalbos, kviečia greitąją medicinos pagalbą;
 - 11.3.3. nedelsdami informuoja apie tai mokyklos direktorių ar jo įgaliotą asmenį.
- 12. mokyklos direktorius ar jo įgaliotas asmuo apie įtarimą, kad mokinys yra apsinuodijęs narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ir gyvybei gresia pavojus, skubiai informuoja apie tai vaiko atstovus pagal įstatymą.

III. MOKINIO UGDYMO SI VIETOS PAKEITIMAS

- 13. Ugdymosi vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu tik ypatingais ir ekstremaliais atvejais, kai išnaudotos visos priemonės ir mokinio elgesys akivaizdžiai griauna mokinių ugdymosi procesą pamokos metu.
- 14. Socialinis pedagogas, pavaduotojas ugdymui arba mokyklos direktorius kviečiamas **telefonu**. Pakeitus ugdymosi vietą, mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis prižiūrimas iškviestojo asmens arba mokiniui teikiama švietimo pagalba.
- 15. Jei mokinys atsisako atlikti užduotis, telefonu informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai).
- 16. Mokinio ugdymosi vieta gali būti pakeičiama ne ilgesniam kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama mokyklos vadovo paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinį pakeitus jo ugdymosi vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki tos dienos pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO (AR JO ĮGALIOTO ASMENS) IŠKVIETIMAS

17. Mokyklos darbuotojas gali telefono skambučiu išsikviesti socialinį pedagogą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar direktorių, kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį.
18. Iškvieestas asmuo tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

IV. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

21. Daiktų tikrinimas, kilus pagrįstam įtarimui:
 - 21.1. profilaktinis visos klasės ar mokinių grupės;
 - 21.2. individualus.
22. Jeigu mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys(iai) gali turėti draudžiamų daiktų, darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja mokyklos vadovą arba jo įgaliotą asmenį.
23. Mokyklos darbuotojas ir (ar) direktorius arba jo įgaliotas asmuo turi teisę prašyti mokinio(nių) parodyti jo(jų) asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo ir (ar) tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimo.
24. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – mokyklos direktorius arba jo įgaliotas asmuo. Mokinio daiktai tikrinami ne viešai. Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.
25. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir jie kviečiami atvykti į mokyklą. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.
26. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškvieisti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas mokyklos direktoriaus paskirto mokyklos darbuotojo.
27. Faktas apie draudžiamų daiktų turėjimą fiksuojamas raštu. Su juo tėvai (globėjai) supažindinami pasirašytinai, o reikiamais atvejais ir teritorinė policijos įstaiga.
28. Incidentų fiksavimo raštas saugomas byloje pas sekretorę.

V. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

29. Mokyklos darbuotojas pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:
 - 29.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;
 - 29.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;
 - 29.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;
 - 29.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius mokyklos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;
 - 29.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką;
 - 29.6. atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje mokyklos patalpoje, prižiūrimas mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, arba jam teikiama švietimo pagalba. Mokyklos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui jis nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima jo tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams) arba bent vienam iš jų nėra tikslinga.
30. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nenaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojantį elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).
31. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

- 31.1. mokini(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;
 - 31.2. mokinį vedant už rankos;
 - 31.3. guodžiant mokinį;
 - 31.4. pasveikinant mokinį;
 - 31.5. padedant neįgaliam mokiniui;
 - 31.5. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;
 - 31.6. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;
 - 31.7. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo, kitas ugdymosi procese naudojamas priemonės;
 - 31.8. teikiant pirmąją pagalbą.
32. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:
 - 32.1. naudojami kaip bausmė;
 - 32.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;
 - 32.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;
 - 32.4. naudojama didesnė nei būtina fizinė jėga.
 33. Pagrįstų fizinių veiksmų naudojimas neturi kelti grėsmės vaiko gyvybei ir sveikatai.
 34. Mokyklos darbuotojas, taikydamas pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS.

35. Mokykla supažindina pradinio ugdymo mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) arba bent vieną iš jų su šiomis rekomendacijomis per elektroninį dienyną, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinius pirmame grupės tėvų susirinkime.
36. Mokyklos administracija įsipareigoja sudaryti mokytojams sąlygas lankytis seminaruose, kur bus mokoma, kaip taikyti fizines poveikio priemones.
37. Visus skundus dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo privalu nuodugniai ir operatyviai išnagrinėti Vaiko gerovės komisijoje, teisės aktų ir Mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.
38. Mokyklos direktorius skiria įgaliotus asmenis, pagal kompetenciją dalyvaujančius taikant poveikio priemones numatytais Tvarkos 12.1 p., 12.2 p., 12.3.3 p., 13 p., 18 p., 23 p., 29.6 p. atvejais.

39. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja Lazdijų rajono savivaldybės administracijos švietimo, kultūros ir sporto skyriaus specialistus.
40. Tvarka skelbiama mokyklos internetinėje svetainėje adresu <http://www.lazdijukregzdute.lt>
41. Atsiradus nenumatytoms aplinkybėms, Tvarka gali būti papildoma.